

Een Talentvol Annexeerder

Hoe de 19e-eeuwse Nederlandse literatuur
ontsnapte aan haar eigen taalgrenzen.

Gebaseerd op het literair essay van J.J. Cremer uit *De Nederlandsche Spectator* (5 oktober 1867).

Het 'Joostje'-Dilemma: Auteur zijn als Roeping

In 1867 vereist het schrijverschap in Nederland moed. Het land is klein, de afzetmarkt nog kleiner.

De Metafoor

Cremer vergelijkt de auteur ironisch met 'Joostje', een volhardende verkoper van lucifers op straat.

- Overeenkomst: Beiden hebben een ongekennde volharding nodig voor een minimaal debiet.
- Risico: Net als Joostjes lucifers snel vochtig en onbruikbaar worden genoemd, lopen boeken de kans genegeerd te worden.

De Wereld

Nederlands lezende
Nederlanders

Een Nederlandse auteur schrijft niet voor de massa, maar uit liefde tot de kunst.

Twée Wegen naar een Groter Publiek

Pad 1: Export door Zelfstudie

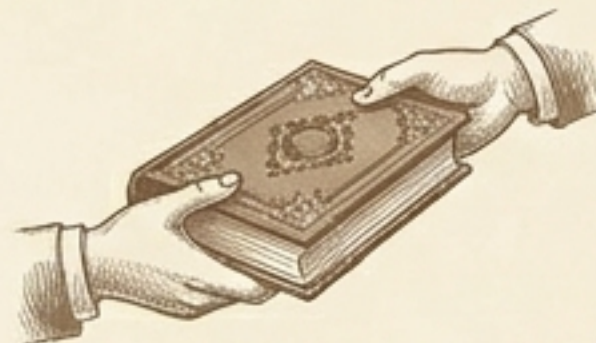

Mechanisme: De auteur schrijft zijn werk direct in een wereldtaal.

Historisch Bewijs: Mr. Vosmaer (schreef over Rembrandt) en Van Westrheene (over Steen en Potter).

Resultaat: Gepubliceerd in het Frans, met internationale eervolle vermeldingen tot gevolg.

Pad 2: Export door Adoptie

Mechanisme: Een buitenlander leert de Nederlandse taal en exporteert de literatuur naar zijn eigen land.

Voordeel: Ontzorgt de auteur en zorgt voor een authentieke introductie in het buitenland. Dit is de weg van de Talentvolle Annexeerder.

De Emotie van Culturele Export

Vertaling is geen zakelijke transactie, maar een onverwachte bron van nationale trots.

Profiel van de 'Annexeerder': Dr. Adolf Glaser

Persoonsgegevens

- **Geboren:** Wiesbaden, 1829
- **Promotie:** Doctoraat, Berlijn (1856)
- **Huidige Functie:** Redacteur van het prestigieuze *Westermann'sche Illustrierte Monatshefte* (Brunswijk)

Oorspronkelijk Oeuvre (De Auteur Glaser)

- Romans & Verhalen:
Familie Schaller,
Bianca Candiano,
Erzählungen und Novellen

Gouden
medaille
van de
Hertog van
Nassau (voor
gedichten)

Gouden eerbewijs
van de Koning
van Hanover
(voor het drama
Galileo Galilei)

Conclusie: De Nederlandse literatuur wordt niet vertaald door een hobbyist, maar door een zwaar gedecoreerde Duitse intellectueel.

Van Koopman tot Cultuurdrager

Waypoint 1: De Handel (Mainz, 1844)

Op 15-jarige leeftijd verlaat Glaser het gymnasium om te werken in de fabriek van zijn oom in Mainz. Omdat zijn oom veel zaken doet met Holland, wordt hij verplicht de Nederlandse taal te leren voor zakelijke correspondentie.

Waypoint 2: De Ontwaking (Europa)

Uitgebreide handelsreizen door Duitsland, Zwitserland, Italië, België en Nederland wekken een diepe liefde voor natuurschoon en kunst, die de koopmansgeest verdringt.

Waypoint 3: De Transformatie (Berlijn, 1853-1856)

Glaser verlaat de handel op 24-jarige leeftijd. Hij vertrekt naar de academie te Berlijn voor de studie der fraaie letteren en promoveert. Zijn Nederlandse talenkennis neemt hij mee.

Het Annexatie-Portfolio

De Klassieke Proeve

Impact: Plaatst de verheven schoonheid van de Nederlandse klassieker in een helder licht voor het Duitse academische publiek.

1857

De Moderne Opmars

Impact: Meesterlijke introductie van
moderne werken voor het grote Duitse
publiek.

1865

Cremers Wens

Toekomstperspectief

De Duitse Receptie: Lof over de Grens

“Augsburger Allgemeine Zeitung

Prijst de gutes Deutsch van Hänschen Siebenstern.
Het leest niet als een vertaling, maar als een origineel.

“Solche holländische Annexionen
lassen wir uns gerne gefallen.”

“Gartenlaube für Oesterreich

Noemt Glaser de bekende, geestrijke verteller
van het meest gedegen tijdschrift in Duitsland.

“Hausblätter

“Die Uebersetzung ist dem
Original ebenbürtig”

Conclusie: Zeldzaam goed begrip van de eigenaardigheden van de Nederlandse taal.

Synthese: De Ware Betekenis van 'Annexatie'

Politieke Annexatie: Land of bezit afnemen, een daad van diefstal en verlies.

Literaire Annexatie (De Methode Glaser): Cultuur toe-eigenen om te verspreiden, een daad van verrijking en behoud.

Een talentvol annexeerder steelt niet, maar deelt. Glaser ontsluit de Nederlandse literatuur voor het machtige Duitstalige achterland. Hij bewijst in 1867 dat de Nederlandse literatuur kwalitatief groot genoeg is voor het internationale wereldtoneel.

De Nederlandse literatuur bevindt zich in Duitschland in uitmuntende handen.